

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема „Идеите на движението за ново възпитание и съвременното обществено образование“

за придобиване на научната степен „Доктор на науките“

област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория на възпитанието)

Автор: доц. д-р Милка Николова Терзийска-Стефанова

Факултет по науки за образованието и изкуствата

СУ „Св. Климент Охридски“

Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“

1. Структурни параметри на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 331 страници. Структуриран е в увод, три глави, заключение, използвана литература и 4 приложения, едно от които става публично достояние за първи път. В текста са включени 3 таблици. Библиографията съдържа извори, 147 литературни източници, от които 119 на кирилица и 28 на латиница, допълнена е с онлайн ресурси - 45 на кирилица и 60 на латиница и с 37 интернет сайтове. Използваната литература е с впечатляващ обем, доказващ обективно проучване на изследвания проблем и неговото задълбочено познаване от автора.

Дисертацията е в достатъчен обем и в структурен план съдържа всички необходими компоненти за нейното оценяване. Изследван е актуален и недостатъчно проучен проблем за връзката на движението за ново възпитание със съвременното обществено възпитание както в международен, така и в национален план. Аналитичната му интерпретация е направена от позициите на хронологичния, системния и цивилизационно-структурния подход. Изследването е методически издържано с научно аргументирани цел,

хипотеза, задачи, обект, предмет, методи. Посочените хронологични рамки дават възможност да се представи цялостно движението за ново възпитание като теория, практика, представители, тенденции на развитие, влияние върху съвременното образование. Етапите на дисертационното изследване разкриват търсенията, интересите, пътя на автора до получения краен резултат.

2. Данни за автореферата и публикациите

Авторефератът следва структурата на дисертационния труд и отразява същността на изследването. Коректно са представени неговите приноси. Публикациите по дисертацията (една монография и девет статии и доклади) са свързани с нея и имат научна стойност.

3. Нормативна уредба

Дисертационният труд отговаря на изискванията на нормативната уредба, регламентирана със Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ.

Като тема и съдържание трудът не повтаря представената дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, няма плагиатство, налице е оригиналност на изследването, не са нарушени авторските права и правата на интелектуалната собственост на никого. Справката за наукометричните показатели, свързана с научната и публикационна дейност на доц. д-р Милка Терзийска-Стефанова, доказва, че тя отговаря на изискванията за придобиване на научната степен „доктор на науките“

4. Съдържателни параметри на дисертационния труд

В **увода** авторът аргументира актуалността на изследвания проблем като представя съвременни международни инициативи за историята и сравнителните изследвания на новото възпитание. Поставя се въпроса за

липсата на терминологично единство и се уточнява съдържанието на основните понятия. Представена е теоретико-методологическата основа на изследването.

ГЛАВА ПЪРВА, „Движението за ново възпитание – възникване, представители и събития“ съдържа пет параграфа, чрез които се анализира появата на движението в края на XIX век и първите десетилетия на XX век.

В първия и втория параграф на тази глава се проследява зараждането на движението за ново възпитание в международен план, първите опити за неговото институционализиране и характеристиката на новите училища според Ад. Ферриер. Особено място е отделено на учредяването на Международната лига за ново възпитание.

В останалите параграфи се разкрива дейността на проф. Димитър Кацаров в Международната лига за ново възпитание и хронологично се представя българското участие в конгресите през периода 1921-1936 година. Българските проекции на новото възпитание са представени чрез списание „Свободно възпитание“, инициативите на Българската секция и регионалните групи, както и някои опити на училища и учители да прилагат в практиката си новите идеи.

В тази връзка, в ГЛАВА ПЪРВА са налице следните позитивни акценти:

Направени са необходими терминологично-понятийни уточнения, за да се докаже възприемането на понятието „ново възпитание“ в международен план и от неговите български последователи.

Проследено е хронологично във времето появата на движението за ново възпитание като участници, дейности, периодични издания.

Представено е движението за ново възпитание в България, систематизирани са изявите на неговите представители, първите опити за прилагане на новите методи в практиката.

ГЛАВА ВТОРА, „Теоретични и практически постижения на новата педагогика“ включва два параграфа.

В първия параграф „Научното познание за детето и неговото възпитание и образование“ се проследява как движението за ново възпитание влияе на педагогическата теория и практика като извежда на преден план възпитателната мисия на педагогиката, утвърждава експеримента в педагогическите изследвания.

Във втория параграф са анализирани водещите идеи на новото възпитание - ценността на детето и неговата активност.

В тази връзка, в ГЛАВА ВТОРА са налице следните позитивни акценти:

Представена е ролята на Институт „Жан-Жак Русо“ и Женевския университет за развитието на новата педагогика.

Разгледани са появата и отношението към педологията в световен и национален план като резултат от засиления интерес на реформаторите към детето.

Систематизирано е развитието на педологията в България.

Доказан е приносът на проф. Димитър Кацаров за представяне на идеите на новото възпитание в университетски лекционни курсове.

Систематизирани са характеристиките на традиционното и новото възпитание в сравнителен план.

ГЛАВА ТРЕТА, „Предизвикателствата пред образованието в съвременната епоха“ се състои от два параграфа.

В първия параграф „Ролята на ЮНЕСКО за развитието на образованието“ са представени политики, програми, стратегии на световната организация, свързани с образованието. Анализирани са образователната ситуация през втората половина на ХХ век.

Вторият параграф „Образованието през първите десетилетия на ХХІ век в контекста на дигиталната епоха“ аргументирано разкрива новия образ на детството и предизвикателствата пред съвременното образование.

В тази връзка, в ГЛАВА ТРЕТА са налице следните позитивни акценти:

Посочени са характеристики на съвременното детство и образование в условията на глобалното информационно общество.

Направени са изводи и оценки за онлайн поведението на децата, тяхната дигиталната грамотност и образованието в условия на киберсоциализация.

Изследвани са инициативи на ЮНЕСКО, Международния съюз за далекосъобщения, УНИЦЕФ за справяне с пандемията от COVID.

В **заключението** присъстват необходимите обобщения и изводи за потвърждаване на хипотезата от проведеното проучване. В духа на новото възпитание са посочени както реализирани, така и все още неосъществени идеи, които подпомагат съхраняването на традиционни културни ценности.

Критични бележки, въпроси и препоръки

Нямам критични бележки и препоръки към дисертацията и нейния автор.

Въпроси към докторанта:

Докога „новото възпитание“ ще бъде ново за актуалната педагогическа теория и практика?

Кои идеи от движението за ново възпитание откривате в съвременните български иновативни училища?

5. Основни приноси на дисертационния труд

Приемам и се съгласявам с основните приноси на дисертацията, посочени от доц. Милка Терзийска-Стефанова.

От гледната точка на рецензента те са:

Представено е движението за ново възпитание като история, теория, практика, представители, периодични издания, международни инициативи.

Анализирана е появата на педологията като резултат от засиления интерес към детето и детството, провокиран от новото възпитание.

Систематизирано е българското участие в инициативи на Международната лига за ново възпитание, дейността на Българската секция и нейните регионални групи.

Доказана е ролята на проф. Димитър Кацаров за разпространение на идеите на новото възпитание в България през първата половина на XX век.

Представени са характеристики на детето и детството през първите десетилетия на XXI век и необходимостта от промени, които са в основата на концепцията на новото възпитание.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ, посочените позитивни акценти и приносни моменти ми дават основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд и да предложа с убеденост на научното жури **ДА ПРИСЪДИ НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория на възпитанието) на доц. д-р Милка Николова Терзийска-Стефанова **ЗАЩОТО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД СЪДЪРЖА ТЕОРЕТИЧНИ ОБОБЩЕНИЯ И РЕШЕНИЯ НА БАЗОВИ НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРОБЛЕМИ.**

Дата:19.04.2023

Рецензент:

доц. д-р Тинка Иванова